

รายงานการศึกษา ฝึมืออบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย ในประเทศ และต่างประเทศ
(ระยะสั้นไม่เกิน ๙๐ วัน และ ระยะยาวตั้งแต่ ๙๐ วันขึ้นไป)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อ - นามสกุล นายนันทพงศ์ มะลิทอง

อายุ ๒๘ ปี การศึกษา ปริญญาตรี พยาบาลศาสตร์บัณฑิต

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพยาบาลปริศัลยกรรม

๑.๒ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ (โดยย่อ) ดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วยในหน่วยงานห้องผ่าตัด ดูแลช่วยเหลือ
แพทย์ทำหัตถการที่เกี่ยวข้องกับการผ่าตัดและการผ่าตัดในระยะวิกฤต และการเฝ้าระวังการติดเชื้อใน
ห้องผ่าตัด

๑.๓ ชื่อเรื่อง / หลักสูตร หลักสูตรฝึมืออบรมการพยาบาลเฉพาะทาง

สาขา การพยาบาลปริศัลยกรรม รุ่นที่ ๒๓

เพื่อ ศึกษา ฝึมืออบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย

งบประมาณ เงินงบประมาณกรุงเทพมหานคร เงินบำรุงโรงพยาบาล

ทุนส่วนตัว

จำนวนเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๗ สถานที่ โรงพยาบาลราชวิถี

คุณวุฒิ / วุฒิบัตรที่ได้รับ ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา ฝึมืออบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย

(โปรดให้ข้อมูลในเชิงวิชาการ)

๒.๑ วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้เข้าฝึมืออบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของพยาบาลห้องผ่าตัด
ซึ่งมีความสำคัญในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัด ทั้งในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัด และหลังการผ่าตัด

- เพื่อให้ผู้เข้าฝึมืออบรมมีทักษะการดูแลเครื่องมือสำหรับการผ่าตัด เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย
ขณะทำการผ่าตัดและการเตรียมความพร้อมเครื่องมือก่อนการผ่าตัดให้อยู่ในหลักปราศจากเชื้อ

- เพื่อให้ผู้เข้าฝึมืออบรมมีความรู้ความเข้าใจหลักการควบคุมการติดเชื้อภายในห้องผ่าตัด มาตรฐาน
ของห้องผ่าตัด และการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อไม่ให้ไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

๒.๒ เนื้อหา

๒.๒.๑ สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดที่สอดคล้องกับนโยบายบริการสุขภาพ

คือ ความสามารถของพยาบาลห้องผ่าตัด ในการนำความรู้ และทักษะมาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วย
ตามขอบเขตของบทบาทหน้าที่รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ตามกำหนดในตำแหน่งงาน แบ่งเป็น ๔ ด้าน

สมรรถนะการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย

- ๑.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากสารเคมี
- ๒.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากเครื่องจักร
- ๓.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากรังสี
- ๔.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากการเคลื่อนย้าย
- ๕.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากการจัดท่า
- ๖.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากเลเซอร์
- ๗.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากการใช้เครื่องรัดห้ามเลือด (Tourniquet)
- ๘.) การป้องกันการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์อื่นๆ

สมรรถนะการพยาบาลผู้ป่วยด้านร่างกาย

- ๑.) การป้องกันการติดเชื้อ
- ๒.) การกำซาบของเนื้อเยื่อ (Tissue Perfusion)
- ๓.) การดูแลอุณหภูมิร่างกาย
- ๔.) การดูแลภาวะสมดุลของสารน้ำ อิเล็กโทรไลต์ และกรดต่าง
- ๕.) การทำงานของระบบหัวใจและหลอดเลือด
- ๖.) การจัดการความปวด

สมรรถนะการพยาบาลผู้ป่วยด้านการตอบสนองพฤติกรรม

- ๑.) การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ
- ๒.) ด้านการบริการ จริยธรรมและการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย

สมรรถนะพยาบาลด้านระบบสุขภาพ

- ๑.) ความเป็นวิชาชีพ
- ๒.) การปฏิบัติตามนโยบายและมาตรฐานของหน่วยงาน
- ๓.) การสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร

๒.๒.๒ Sterilization Process, Disinfection and Monitoring

มาตรการป้องกันการเกิดภาวะติดเชื้อในห้องผ่าตัดและประสิทธิภาพการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อสำหรับอุปกรณ์-เครื่องมือแพทย์ในห้องผ่าตัด แบ่งประเภทอุปกรณ์ทางการแพทย์ออกเป็น ๓ ประเภทตามลักษณะการสัมผัสของอุปกรณ์การแพทย์กับส่วนต่างๆของร่างกาย

๑.) อุปกรณ์ที่มีความเสี่ยงสูง (Critical items) คือ อุปกรณ์ที่สัมผัสกับบาดแผล เยื่อหุ้มที่มีการฉีกขาดหรือผ่านเข้าไปในเนื้อเยื่อของร่างกายที่ปราศจากเชื้อ ได้แก่ เครื่องมือผ่าตัด สายสวนหัวใจ อุปกรณ์สายสวนเส้นเลือด และ set สวนปัสสาวะ

๒.) อุปกรณ์ที่มีความเสี่ยงปานกลาง (Semi-critical items) คือ อุปกรณ์ที่ใช้สัมผัสกับเยื่อหุ้มของร่างกายใส่เข้าไปในส่วนที่มิใช่เยื่อโรครประจำถิ่นอยู่ อุปกรณ์ที่ใช้สัมผัสกับเยื่อหุ้มของร่างกายหรือผิวหนังที่มีบาดแผลถลอก

๓.) อุปกรณ์ที่มีความเสี่ยงต่ำ (Non-critical items) คือ อุปกรณ์ที่สัมผัสผิวหนัง ภายนอก ร่างกายผู้ป่วย

การทำลายเชื้อ (Disinfection) คือกระบวนการทำลายจุลชีพทั้งหมดหรือบางส่วนยกเว้นสปอร์โดยประสิทธิภาพของการทำลายเชื้อขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ชนิดและจำนวนเชื้อจุลชีพที่ติดมากับอุปกรณ์ ประเภทและลักษณะของอุปกรณ์ระยะเวลาที่ใช้แช่อุณหภูมิและความเป็นกรดต่างในกระบวนการทำลายเชื้อ วิธีการทำลายเชื้อที่สำคัญ มี ๓ วิธีคือการใช้ยาทำลายเชื้อ กระบวนการพาสเจอไรซ์และรังสีอัลตราไวโอเลตฆ่าทำลายเชื้อ

วิธีการทำลายเชื้อในอุปกรณ์-เครื่องมือแพทย์

๑. การทำลายเชื้อในระดับสูง (High – Level disinfection) นิยมใช้น้ำยาทำลายเชื้อระดับสูงที่สามารถทำลายสปอร์ของแบคทีเรียที่เรียกได้นิยมใช้ในอุปกรณ์ประเภท Critical Item แต่ไม่ถึงขั้นต้องทำให้ปราศจากเชื้อ

๒. การทำลายเชื้อในระดับกลาง (Intermediated – Level disinfection) การใช้น้ำยาทำลายเชื้อ เป็นการทำลายเชื้อไวรัสและเชื้อวัณโรคได้แต่ไม่สามารถทำลายสปอร์ของเชื้อแบคทีเรียได้

๓. การทำลายเชื้อในระดับต่ำ (Low – Level disinfection) เป็นการทำลายเชื้อไวรัสเชื้อแบคทีเรีย และเชื้อราบางชนิดได้แต่ไม่สามารถทำลายเชื้อที่มีความคงทน เช่น tubercle bacilli หรือสปอร์ของแบคทีเรียได้

วิธีการในการทำให้ปราศจากเชื้อ

๑. การใช้ความร้อนสูง (High temperature) การใช้ความร้อนแห้ง (Dry heat) การทำให้ปราศจากเชื้อวิธีนี้จะบรรจุอุปกรณ์ลงในเครื่องอบไอร้อน (Hot air oven) โดยใช้อุณหภูมิสูง ๑๖๐-๑๘๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน ๑-๒ ชั่วโมง วิธีการนี้เหมาะสมสำหรับอุปกรณ์ประเภทแก้วและโลหะ

๒. การใช้อุณหภูมิต่ำ (Low temperature)

- การทำให้ปราศจากเชื้อด้วยแก๊สเอทิลีนออกไซด์
- การทำให้ปราศจากเชื้อด้วยความร้อนจากสารฟอร์มาดีไฮด์

การตรวจสอบประสิทธิภาพการทำให้ปราศจากเชื้อ

๑. การตรวจสอบทางกลไก (Mechanical Monitoring)

เป็นการตรวจสอบการทำงานของเครื่อง Sterilizer โดยดูจากตัวบ่งชี้ทางกลไก ซึ่งได้แก่มาตรวัดอุณหภูมิ มาตรวัดความดัน สัญญาณไฟต่างๆ แผ่นกราฟที่บันทึกการทำงานของเครื่องในแต่ละขั้นตอน สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งแรกที่บอกให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าเครื่องทำงานปกติหรือไม่

๒. การตรวจสอบทางเคมี

การตรวจสอบทางเคมี (Chemical Monitoring) Process Indicator เป็นตัวบ่งชี้ทางเคมีที่ใช้ติดภายนอกอุปกรณ์มีลักษณะเป็นกระดาษทาบที่มีสารเคมีเคลือบไว้หากท่ออุปกรณ์ที่ผ่านกระบวนการปราศจากเชื้อแล้วกระดาษทาบจะเกิดเป็นแถบสีดำปรากฏขึ้นหรือกระดาษทาบมีการเปลี่ยนสี

๓. การตรวจสอบทางชีวภาพ

การตรวจสอบทางชีวภาพ (Biological Monitoring) เป็นวิธีการตรวจสอบการทำให้ปราศจากเชื้อที่เชื่อถือได้มากที่สุดและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง วิธีการตรวจสอบใช้ตัวบ่งชี้ทางชีวภาพ

๒.๒.๓ การป้องกันการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด (Surgical Site Infection and Prevention)

การติดเชื้อที่เกิดขึ้นหลังจากการผ่าตัดในบริเวณที่ผ่าตัด ซึ่งอาจจะเกิดบริเวณตื้นเพียงชั้นผิวหนัง หรือระดับลึกกว่านั้น เช่น ชั้นไขมัน กล้ามเนื้อ หรืออวัยวะภายใน ภายใน ๓๐ วันหลังจากผ่าตัด หรือหากเป็นการผ่าตัดที่ใส่ Implants ภายใน ๑ ปีหลังผ่าตัด

การวินิจฉัย แบ่งเป็น ๓ ชนิด คือ

Superficial incisional surgical site infection

๑. มีหนองออกจากชั้นเนื้อเยื่อที่อยู่เหนือชั้นพังพืด
๒. แยกเชื้อได้จากการเพาะเชื้อจากของเหลว หรือเนื้อเยื่อบริเวณผ่าตัด
๓. มีอาการ อาการแสดงอย่างน้อย ๑ อย่างต่อไปนี้ คือ ปวดแผล กดเจ็บ บวมแดง
๔. ศัลยแพทย์วินิจฉัยว่ามีการติดเชื้อ

Deep incisional surgical site infection

๑. มีหนองออกมาจากเนื้อเยื่อชั้นลึกของแผลที่ผ่าตัด แต่ไม่ใช่ออกมาจากอวัยวะ หรือภายในช่องว่างของร่างกาย หรือรอยกรีดแผลผ่าตัด
๒. แผลผ่าตัดแยก หรือศัลยแพทย์ผ่าตัดปิดแผล เนื่องจาก
  - a. มีไข้ (อุณหภูมิ ๓๘ องศาเซลเซียส)
  - b. ปวดแผล กดเจ็บ
๓. พบฝี (abscess) หรือมีหลักฐานอื่นที่แสดงถึงการติดเชื้อ

Organ / Space surgical site infection

๑. มีหนองจากท่อที่ใส่ไว้ในอวัยวะ / ช่องว่างภายในร่างกาย
๒. แยกเชื้อได้จากของเหลว หรือ เนื้อเยื่อจากอวัยวะ / ช่องว่างภายในร่างกาย
๓. พบฝี หรือมีหลักฐานการติดเชื้อจากการตรวจดูขณะผ่าตัดใหม่ หรือการตรวจเนื้อเยื่อ หรือ x - ray

ชนิดของบาดแผลผ่าตัด (Wound classification)

แผลสะอาด (Clean wound) คือ การผ่าตัดผ่านเนื้อเยื่อปกติ โดยไม่ผ่าตัดผ่านทางเดินอาหาร ทางเดินหายใจ ทางเดินปัสสาวะ และอวัยวะสืบพันธุ์ มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า หลังผ่าตัด มีการเย็บแผลปิดสนิท ไม่มีท่อระบายหรือมีท่อระบายระบบปิด และไม่ละเมิด เทคนิคปลอดเชื้อ (aseptic technique) ระหว่างผ่าตัด

แผลสะอาดกึ่งปนเปื้อน (Clean – contaminated wound) คือการผ่าตัดผ่านเนื้อเยื่อที่เข้าผ่านทางเดินอาหาร ทางเดินหายใจ ทางเดินปัสสาวะ และอวัยวะสืบพันธุ์ มีการใส่ท่อระบายหลังการผ่าตัด

แผลปนเปื้อน (Contaminated wound) คือการผ่าตัดผ่านแผลจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไม่เกิน ๖ ชั่วโมง ผ่าตัดผ่านเนื้อเยื่อที่มีการอักเสบ แต่ไม่มีหนอง และละเมิดหลักเทคนิคปลอดเชื้อ (aseptic technique) อย่างมากระหว่างการผ่าตัด

แผลสกปรก (Dirty wound / infected wound) คือการผ่าตัดผ่านแผลจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เกิน ๖ ชั่วโมง หรือการผ่าตัดผ่านเนื้อเยื่อที่เป็นหนอง ผ่าตัดผ่านช่องท้องที่อวัยวะภายในทะลุ

อัตราการจัดเชื้อ

๑. แผลสะอาด (Clean wound) ๑.๓% - ๕.๑%
๒. แผลสะอาดกึ่งปนเปื้อน (Clean – contaminated wound) ๑.๕-๑๐.๘ %
๓. แผลปนเปื้อน (Contaminated wound) ๕.๑%-๑๖.๓%
๔. แผลสกปรก (Dirty wound / infected wound) ๗.๑%-๔๐%

๒.๒.๔ การพยาบาลพื้นฐานในห้องผ่าตัด (Basic Nursing in OR)

การแบ่งประเภทของการผ่าตัดตามความเร่งรีบ

๑. Elective: ประเภทของการผ่าตัดที่มีการกำหนดเวลาล่วงหน้า มีการเตรียมความพร้อมทั้งผู้ป่วยและทีมสหวิชาชีพก่อนการผ่าตัด
๒. Urgent: ประเภทของการผ่าตัดที่กำหนดเวลาผ่าตัดไม่ควรเกิน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน
๓. Emergency: ประเภทของการผ่าตัดที่มีความเร่งด่วน ไม่สามารถปฏิเสธการผ่าตัดได้ โดยมีการประเมินร่วมกับสัญญาณชีพของผู้ป่วยในการตัดสินใจทำผ่าตัด
๔. Save life: ประเภทของการผ่าตัดที่เร่งด่วนที่สุด เป็นการผ่าตัดเพื่อรักษาชีวิตให้ผู้ป่วยโดยเร็วที่สุดในกรณีที่ผู้ป่วยต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่น ผู้ป่วยได้รับการบาดเจ็บที่หัวใจ หรือผู้ป่วยที่อาจสูญเสียอวัยวะ

การแบ่งเขตในห้องผ่าตัด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อกำหนดพื้นที่ในการทำงานให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการทำงานในห้องผ่าตัด
  ๒. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ห้องผ่าตัดสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง
  ๓. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องผ่าตัด
- โดยแบ่งเป็นตามแต่ละพื้นที่ดังนี้

๑. เขตปลอดเชื้อ (Sterile zone)
๒. เขตกึ่งปลอดเชื้อ (Semi sterile zone)
๓. เขตสะอาด (Clean area)
๔. เขตสกปรกหรือเขตปนเปื้อน (Dirty area)

การลดการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อม (Reduction of Environment contamination)

Clean Staff: เพื่อลดการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อมภายในห้องผ่าตัดให้มากที่สุด

๑. เปลี่ยนเสื้อเป็นชุดห้องผ่าตัด
๒. สวมหมวกเพื่อป้องกันการปนเปื้อนผมในห้องผ่าตัด
๓. เปลี่ยนรองเท้าหรือสวมรองเท้าของห้องผ่าตัดเพื่อลดการปนเปื้อนจากฝุ่นภายนอก

Clean Air: เพื่อลดการหมุนเวียนของอากาศภายในห้องผ่าตัดให้น้อยที่สุดจะช่วยลดการกระจายเชื้อผ่านละอองอากาศของแผล โดยเฉพาะการผ่าตัดแผลชนิดสะอาด

๑. ทำให้ห้องผ่าตัดปิดตลอดระยะเวลาการผ่าตัด
๒. การใช้ระบบกรองอากาศชนิดลามินา

๓. ลดปริมาณเจ้าหน้าที่ที่ไม่จำเป็นและลดการเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็น

๔. ขนาดของห้องผ่าตัดควรกว้างอย่างน้อย ๒๐x๒๕ ตารางเมตร

Clean equipment: คือกระบวนการทำ Sterilization คุณภาพของเครื่องมือผ่าตัดที่ใช้กับผู้ป่วย ขึ้นอยู่กับการล้างทำความสะอาดภายหลังการใช้งาน ก่อนทำให้ปราศจากเชื้อ การล้างทำความสะอาด ไม่ดีทำให้เครื่องมือเกิดความเสียหายและกระบวนการทำให้ปราศจากเชื้อในภายหลังไม่มีประสิทธิภาพ มากพอ

การจัดทำผู้ป่วย (Patient Positioning)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำผู้ป่วย

- ชนิดของการผ่าตัด
- การระงับความรู้สึก ขณะผ่าตัด
- การทำงานของหัวใจและปอด
- ผู้ป่วยเองมี น้ำหนัก ความสูง อายุ ภาวะโภชนาการ ผิวหนัง ความผิดปกติตั้งแต่กำเนิด ตามแต่ ระบุบุคคล

ข้อควรปฏิบัติในการจัดทำผู้ป่วยขณะผ่าตัด

๑. ประเมินสภาพผู้ป่วยก่อนการผ่าตัด
๒. จัดอุปกรณ์ในการจัดทำให้เหมาะสม
๓. ระหว่างการผ่าตัด ดูแลเรื่องท่าและผิวหนัง

Supine Position (ท่านอนหงายราบ)

เป็นท่าที่พบบ่อยในการผ่าตัด ผู้ป่วยนอนราบแขนวางข้างลำตัวหรือกางแขนวางบนที่รองแขน ศีรษะและลำตัวอยู่ในแนวเดียวกับเป็นเส้นตรง โดยพยาบาลต้องเฝ้าระวังปุ่มกระดูก โดยเฉพาะกระดูก ก้นกบที่อาจจะเกิดการกดทับระหว่างการผ่าตัดจากการจัดทำท่านอนหงายราบ

Lithotomy Position (ท่าขึ้นขาหยั่ง)

เป็นท่าที่ใช้สำหรับการผ่าตัดระบบสืบพันธุ์ และการผ่าตัดในระบบสืบสาวะเป็นส่วนมาก โดยขาทั้ง ๒ ข้างมีการยกขึ้นและกางขาออก โดยพยาบาลเฝ้าระวังการจัดท่าขึ้นขาหยั่งในเรื่อง ของเส้นประสาทบริเวณใต้ขาและเข่า (Common peroneal nerve, Femoral nerve, Obturator nerve)

Prone Position (ท่านอนคว่ำ)

ผู้ป่วยนอนคว่ำในท่านอนราบเอียงศีรษะไปด้านใดด้านหนึ่งแขนวางราบข้างลำตัว หรืออูไว้ เหนือศีรษะ โดยมักใช้สำหรับการผ่าตัดบริเวณหลัง โดยพยาบาลเฝ้าระวังการกดทับบริเวณอกของ ผู้ป่วย อวัยวะสืบพันธุ์ที่อาจถูกกดทับระหว่างการผ่าตัด บริเวณใบหน้า ดวงตา ไบหู และแก้ว รวมถึง ลิ้นของผู้ป่วยที่อาจจะเกิดการบาดเจ็บจากการจัดทำท่านอนคว่ำ

ท่าคว่ำศีรษะและลำตัวส่วนล่างคว่ำ (Jackknife Position)

เป็นท่านอนคว่ำ แต่มีการปรับกลางเตียงสูงขึ้น ให้ศีรษะและขาต่ำลง

ท่านอนหงายศีรษะต่ำ (Trendelenburg Position)

เป็นท่านอนหงายราบ มีการปรับหัวเตียงให้ต่ำลง ๔๕ องศา หรือปรับข้อเข่าลง พยาบาลต้อง เฝ้าระวังการกดทับบริเวณไหล่ของผู้ป่วย ต้องมีอุปกรณ์สำหรับการพยุงไหล่หรือตัวผู้ป่วยระหว่างการ ทำผ่าตัด

ท่านอนหงายศีรษะสูง (Reverse Trendelenburg Position)

เป็นการจัดท่าผู้ป่วยให้เตียงทางด้านศีรษะสูงขึ้น ใช้แผ่นรองเท้ากั้นปลายเท้าของผู้ป่วยเพื่อป้องกันตัวผู้ป่วยไหลจากเตียง

Lateral Position (ท่านอนตะแคง)

การจัดท่าผู้ป่วยนอนตะแคง โดยเหยียดแขนของผู้ป่วย และวางไว้บนอุปกรณ์รองรับแขน ด้านข้างเตียงผู้ป่วย ขาล่างงอ ขาบนเหยียด และใช้หมอนวางระหว่างขาทั้ง ๒ ข้าง โดยพยาบาลต้องเฝ้าระวังการกดทับบริเวณช่องอก ต้องมีอุปกรณ์หมอนเจลรองรับเพื่อป้องกันกาบาดเจ็บของเส้นประสาทและการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลงของผู้ป่วย

Sitting Position (ท่านั่ง)

การจัดท่าที่มักพบในผู้ป่วยที่ผ่าตัดสมอง หรือเอ็นข้อไหล่ฉีกขาด โดยผู้ป่วยนอนหงายราบ ศีรษะของผู้ป่วยตั้งตรง โดยมีอุปกรณ์เตียงตั้งยึดไว้ และขาทั้ง ๒ ข้างปรับให้ต่ำลงและงอ

การทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะทำผ่าตัด (Disinfection of the procedural site)

หลักการทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะทำผ่าตัดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ (Antiseptic scrub & Antiseptic solution) การเลือกน้ำยาในการฟอกผิวหนังควรใช้น้ำยาที่ออกฤทธิ์กว้าง (broad range) และต้องไม่เป็นพิษต่อร่างกาย ต้องระวังการแพ้ยาหรือการแพ้สารทำความสะอาด

- ๗.๕% povidone iodine scrub เป็น intermediate level มีฤทธิ์ในการครอบคลุมเชื้อได้กว้างขวาง แต่ไม่สามารถทำลายสปอร์ในกรณีผู้ป่วยแพ้ iodine อาจต้องใช้น้ำยาตัวอื่น
- ๔% chlorhexidine scrub เป็น low level ไม่สามารถทำลายสปอร์ TB และไวรัสแต่ทำลายแบคทีเรียแกรมบวกได้ดีกว่าแกรมลบ

การฟอกผิวหนังต้องเริ่มบริเวณที่จะลงมีดผ่าตัด (incision) ก่อนแล้วฟอกออกไปทั้งสองข้าง หรือจะฟอกเป็นวงออกไปโดยรอบนาน ๕ นาที แล้วเช็ดฟองสบู่ออกให้แห้งโดยเช็ดจากบริเวณที่ทำผ่าตัดก่อนแล้วจึงเช็ดส่วนอื่นต่อ โดยไม่ใช่ผ้าที่เปียกแล้วไปเช็ดบริเวณที่สะอาดและไม่ถูผ้าไปมา

วัสดุที่ใช้สำหรับการเตรียระหว่างการทำผ่าตัดเพื่อลดการปนเปื้อนเชื้อและใช้สำหรับห่อเครื่องมือผ่าตัด (Isolation of procedural site)

๑. Draping the procedural site เพื่อกำหนดขอบเขตและรักษาพื้นที่สะอาดปราศจากเชื้อ ระหว่างการทำผ่าตัด โดยหากเลือกใช้ Cotton ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือแบบที่ใช้ครั้งเดียว ที่กันน้ำได้ดีและเป็นวัสดุที่เหมาะสมกับการห่อบรรจุของ sterile

ผ้าทอ (Woven Fabric)

- ลักษณะของผ้าทั่วไป คุณสมบัติไม่สามารถกันซึมผ่านของน้ำได้
- มีเส้นใยผ้าตกค้าง
- ใช้ห่อเครื่องมือที่ใช้บ่อยๆ
- ใช้ห่อเครื่องมือที่มีน้ำหนักมาก
- ชักทำความสะอาดทุกครั้ง ทำให้มีค่าใช้จ่ายเรื่องซักฟอก

นินวูเว่น (Non Woven)

- มีความแข็งแรงมากกว่ากระดาษ
- ปรับรูปร่างให้เข้ากับวัสดุและอุปกรณ์ได้ดี
- ป้องกันการซึมผ่านของของเหลวได้ ไม่มีเส้นใยของผ้าตกค้าง

๒.๒.๔ ผ่าตัดปลอดภัย (Safe Surgery)

มาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อความปลอดภัยของการผ่าตัด (Safe surgery) เป็น โกลบอล เซฟตี้ชาเลน เรื่องที่สองที่องค์การอนามัยโลกกำหนดเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัด และความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่มิสหวิชาชีพ โดยผ่าตัดปลอดภัยเป็นหนึ่งใน SIMPLE หรืออักษรย่อของหมวดในความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient Safety Goals) ที่สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล(สรพ.) กำหนด

S : Safe Surgery

S ๑ : SSI Prevention เพื่อลดความเสี่ยงจากการผ่าตัดและการติดเชื้อ ทั้งในกรณีผ่าตัดฉุกเฉินและกรณีผ่าตัดที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

S ๒ : Safe Anesthesia มีการประเมินเพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการระงับความรู้สึก

S ๓ : Safe Surgical Team ความปลอดภัยของการผ่าตัด

- ผ่าตัดถูกคน ถูกข้าง ถูกหัตถการ (Correct Procedure at correct body site) โดยต้องมีการตรวจสอบยืนยันตัวตนผู้ป่วย หัตถการ ตำแหน่ง/ข้าง และอวัยวะเทียม ในช่วงก่อนทำการผ่าตัด และทำตำแหน่งหรือเครื่องหมายที่แสดงตำแหน่งที่จะลงมีดเพื่อทำหัตถการ โดยศัลยแพทย์ทุกครั้ง Time Out การขอเวลานอกก่อนลงมีด/หัตถการ
- Surgical Safety Checklist เครื่องมือในการตรวจสอบและสื่อสารให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัด

องค์ประกอบของแบบตรวจสอบรายการผ่าตัดปลอดภัย

แบบตรวจสอบรายการผ่าตัดปลอดภัย สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ องค์ประกอบหรือ ๓ ระยะ คือ ระยะก่อนเริ่มให้การระงับความรู้สึก (sign in) ระยะก่อนที่จะลงมีด (time out) และระยะก่อนผู้ป่วยออกจากห้องผ่าตัด (sign out) ดังนี้

ก่อนที่จะเริ่มให้การระงับความรู้สึก (sign in) ทีมผ่าตัดทำร่วมกัน โดยอย่างน้อยต้องมี พยาบาลห้องผ่าตัดและวิสัญญีประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑.๑ การยืนยันความถูกต้องของชื่อ-นามสกุลผู้ป่วย ตำแหน่งผ่าตัด ชนิดของการผ่าตัด และใบยินยอมผ่าตัด

๑.๒ การทำเครื่องหมายบริเวณที่จะทำผ่าตัด

๑.๓ การตรวจสอบความครบถ้วนของอุปกรณ์และยาที่ใช้ในการระงับความรู้สึก

๑.๔ การตรวจสอบว่ามีเครื่องตรวจวัดระดับชีพจรติดให้ผู้ป่วยและใช้งานได้

๑.๕ การตรวจสอบประวัติการแพ้ยา

๑.๖ การตรวจสอบประวัติการใส่ท่อช่วยหายใจลำบากหรือเสี่ยงที่จะเกิดอาการสำคัญขณะใส่ท่อช่วยหายใจ

๑.๗ การตรวจสอบการมีโอกาสเสียเลือดมากกว่า ๕๐๐ มล. ในผู้ป่วยผู้ใหญ่ หรือ ๗ มล./กก. ในผู้ป่วยเด็กกรณีที่มีความเสี่ยงมีการเตรียมพร้อมหลอดเลือดดำ ๒ ตำแหน่งหรือหลอดเลือดดำส่วนกลาง และเตรียมสารน้ำที่จะให้ทดแทน

ก่อนที่จะลงมีด (time out) ทีมผ่าตัดทำร่วมกัน ทั้งพยาบาลห้องผ่าตัด วิสัญญี และศัลยแพทย์
ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- ๒.๑ สมาชิกทีมผ่าตัดทุกคนมีการแนะนำชื่อและบทบาทของตนเอง
- ๒.๒ ศัลยแพทย์ วิสัญญี และพยาบาล กล่าวยืนยันชื่อ-นามสกุลผู้ป่วย ชนิดของการผ่าตัดและตำแหน่งที่จะผ่าตัด
- ๒.๓ การให้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อภายใน ๖๐ นาที ก่อนลงมีด
- ๒.๔ ศัลยแพทย์ทบทวนขั้นตอนการผ่าตัดที่สำคัญหรือขั้นตอนที่อาจเกิดโดยไม่คาดคิด คาดคะเนระยะเวลาผ่าตัด และการสูญเสียเลือด
- ๒.๕ วิสัญญีทบทวนปัญหาที่ต้องระมัดระวังในผู้ป่วยเฉพาะราย
- ๒.๖ พยาบาลทบทวนประสิทธิภาพการทำให้ปราศจากเชื้อของเครื่องมือ (ตัวบ่งชี้ทางเคมี) ความพร้อมของเครื่องมือผ่าตัด และอื่นๆ
- ๒.๗ การติดตามฟรังสีที่ต้องใช้ระหว่างผ่าตัด

ก่อนผู้ป่วยออกจากห้องผ่าตัด (sign out) ทีมผ่าตัดทำร่วมกัน ทั้งพยาบาลห้องผ่าตัดวิสัญญี และ
ศัลยแพทย์ (ข้อ ๓.๑-๓.๔ พยาบาลห้องผ่าตัดกล่าวยืนยันให้ทีมผ่าตัดได้ยิน) ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ
ดังนี้

- ๓.๑ ชนิดของการผ่าตัดที่บันทึกในแบบบันทึกการผ่าตัดถูกต้อง
- ๓.๒ การตรวจนับเครื่องมือผ่าตัด ผ้าซับเลือด และเข็มเย็บ ครบถ้วน
- ๓.๓ การเขียนป้ายสิ่งส่งตรวจถูกต้อง (อ่านการเขียนป้ายสิ่งส่งตรวจรวมถึงชื่อผู้ป่วย โดยแปลงเสียงดัง)
- ๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือผ่าตัด ถ้ามีให้ระบุปัญหาที่พบ
- ๓.๕ ศัลยแพทย์ วิสัญญี และพยาบาล ทบทวนเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างการผ่าตัด ซึ่งต้องแจ้งให้ทีมห้องฟักฟื้นดูแลผู้ป่วยต่อเนื่อง

บันทึกการรับทราบและยินยอมรับการรักษา หรือทำหัตถการ (Informed consent)

๑. ใบรับทราบและยินยอมรับการรักษา หรือทำหัตถการ (informed consent) ของผู้ป่วยและญาติ
๒. ใบรับทราบและยินยอมรับการรักษา หรือทำหัตถการ จะไม่นำมาใช้ในการประเมิน (ให้ผู้ตรวจประเมินระบุ No) ในกรณีดังนี้

- ๒.๑ กรณีที่ไม่ระบุชื่อและนามสกุลผู้ป่วย ทำให้ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นของผู้ป่วยรายใด
- ๒.๒ กรณีที่ไม่ระบุชื่อและนามสกุลของผู้ให้คำอธิบาย
- ๒.๓ กรณีที่ไม่ระบุชื่อและนามสกุลของผู้รับทราบข้อมูล

๓. กรณีที่มี informed consent หลายกิจกรรมหรือหลายใบ ให้เลือกประเมินใบที่เกี่ยวข้องกับการทำหัตถการที่สำคัญที่สุด ในการรักษาครั้งนี้ (อยู่ที่วิจารณ์ญาณของผู้ตรวจสอบ) เช่น ถ้ามีการทำหัตถการที่สำคัญให้ถือว่าใบ informed consent ที่รับทราบว่าต้องมีการทำหัตถการนี้สำคัญกว่าใบ informed consent ที่รับทราบการยินยอมเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

๒.๒.๕ การพยาบาลผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดนิ่วในไตโดยใช้กล้องขนาดเล็ก (Nursing Care in Super mini percutaneous nephrolithotomy for a patient with kidney stone)

การผ่าตัดผู้ป่วยโรคนิ่วในไตหรือในระบบทางเดินปัสสาวะ ผลที่ตามมาจากการผ่าตัดในรูปแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชนิดของนิ่ว ตำแหน่งของนิ่วและความสามารถของศัลยแพทย์ระบบทางเดินปัสสาวะ ในปัจจุบันการผ่าตัดนิ่วในไตโดยใช้กล้องเจาะผ่านผิวหนัง (Percutaneous nephrolithotomy: PCNL) ถือว่าเป็นหัตถการพื้นฐานของศัลยแพทย์ระบบทางเดินปัสสาวะ พยาบาลผู้ซึ่งดูแลผู้ป่วยโรคนิ่วในไตต้องมีการพัฒนาทักษะและความรู้อยู่เสมอ รวมถึงบทบาทของพยาบาลห้องผ่าตัดที่ต้องเรียนรู้และเข้าใจเครื่องมือสำหรับการผ่าตัดที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเพื่อจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยในเรื่องของการเตรียมผู้ป่วยก่อนการผ่าตัด การจัดทำผู้ป่วยระหว่างทำการผ่าตัด การดูแลผู้ป่วยและการให้คำแนะนำที่ถูกต้องหลังผ่าตัด

การศึกษาการผ่าตัด Super Mini Percutaneous Nephrolithotomy (SMP) ที่ใช้กล้องขนาดเล็กเจาะผ่านผิวหนังเพื่อผ่าตัดนิ่วในไตในผู้ป่วยท่าคว่ำ ร่วมกับการใช้เลเซอร์ในการสลายนิ่ว การศึกษานี้มุ่งเน้นผู้ป่วยที่มีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดและตำแหน่งของนิ่ว ซึ่งจะช่วยให้เหมาะสมของการผ่าตัดให้แม่นยำมากขึ้น

โรคนิ่วในไต

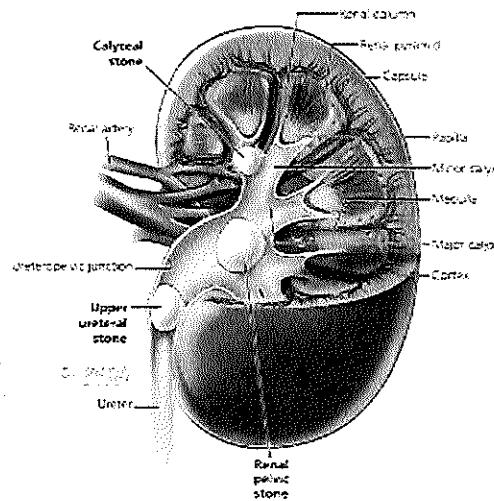
คำจำกัดความโรคนิ่วในไตเป็นโรคนิ่วของทางเดินปัสสาวะส่วนบนทำให้เกิดผลกระทบต่อทางเดินปัสสาวะดังนี้ คือ นิ่วที่ไม่อุดตันทางเดินปัสสาวะจะไม่เป็นสาเหตุของการบาดเจ็บหรือแสดงอาการ ถ้านิ่วขัดขวางการไหลของน้ำปัสสาวะอาจจะทำให้น้ำปัสสาวะคั่งค้างมีการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อการทำงานของไต นิ่วที่เกิดขึ้นแล้วอาจจะปัสสาวะได้ อีก นิ่วที่มีขนาดโตขึ้นจะอุดตันทางเดินปัสสาวะได้ การวินิจฉัยครั้งแรกจึงมีความสำคัญในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับไต โรคนิ่วในไตเป็นส่วนหนึ่งของโรคนิ่วในระบบทางเดินปัสสาวะ ซึ่งโรคนิ่วในระบบทางเดินปัสสาวะจำแนกเป็น ๒ ชนิดตามตำแหน่งที่พบในทางเดินปัสสาวะ ได้แก่

๑. โรคนิ่วในทางเดินปัสสาวะส่วนบน: โรคนิ่วในทางเดินปัสสาวะส่วนบน หมายถึง โรคที่พบบริเวณกึ่งกรวยไต (Renal Calyx) กรวยไต (Renal Pelvis) และท่อไต (Ureter)

๑.๑ นิ่วในไต (Renal Calculi: RC) หมายถึง ก้อนนิ่วเม็ดเดี่ยวหรือหลายเม็ดอยู่ในกรวยไต หรือ Calyces อาจอยู่ในกรวยไตและมีกิ่งก้านยื่นเข้าไปใน Calyces มากกว่า ๑ Calyx เรียกว่า นิ่วเขากวาง นิ่วในไตอาจมีทั้งนิ่วทึบแสงและไม่ทึบแสงคือไม่สามารถจะเห็นได้ด้วยเอกซเรย์ กรณีมีหินปูนที่อยู่ในเนื้อไตแต่ไม่ได้อยู่ในกรวยไต

๑.๒ นิ่วในท่อไต (Ureteral Calculi: UC) โรคนิ่วในท่อไตเป็นนิ่วในระบบทางเดินปัสสาวะที่พบบ่อย เกิดในไตแล้วหลุดลงมาในท่อไต ผู้ป่วยที่เป็นจะมีอาการปวดรุนแรงและกะทันหัน ถ้านิ่วมีขนาดเล็กจะหลุดออกมาที่ปัสสาวะและขับออกมาในที่สุด แต่ถ้านิ่วมีขนาดใหญ่จะหลุดออกเองได้ยาก นิ่วที่อุดในท่อไตอาจทำให้เกิดภาวะไตบวมน้ำ (Hydronephrosis) และถ้าทิ้งไว้ อาจทำให้ไตเสียได้ในที่สุด

KIDNEY STONES

แสดงลักษณะนิ่วในทางเดินปัสสาวะส่วนบน

๒. โรคนิ่วทางเดินปัสสาวะส่วนล่าง: โรคนิ่วทางเดินปัสสาวะส่วนล่าง หมายถึง โรคที่พบบริเวณกระเพาะปัสสาวะ (Bladder) และบริเวณท่อปัสสาวะ (Urethra)

๒.๑ นิ่วในกระเพาะปัสสาวะ (Vesical Calculi) นิ่วที่อยู่ในกระเพาะปัสสาวะ (Vesical Calculi) อาจเกิดขึ้นเองในกระเพาะปัสสาวะหรือหลุดมาจากไตหรือจากต่อมลูกหมาก นิ่วในกระเพาะปัสสาวะสามารถพบได้ในทุกเพศทุกวัย และอาจส่งผลให้เกิดการอุดตันทางออกปัสสาวะ

๒.๒ นิ่วในท่อปัสสาวะ (Urethral Calculi) นิ่วในท่อปัสสาวะ (Urethral Calculi) ซึ่งอาจจะเกิดจากนิ่วในทางเดินปัสสาวะส่วนบนหรือเกิดจากนิ่วที่เกิดในกระเพาะปัสสาวะหลุดลงมาที่ท่อปัสสาวะหรืออาจเป็นนิ่วที่ท่อปัสสาวะโดยตรงที่อาจจะเกิดจากการตีบของท่อปัสสาวะ หรือมี Urethral diverticulum

โรคนิ่วในไตเป็นโรคนิ่วของทางเดินปัสสาวะส่วนบน ทำให้เกิดผลกระทบต่อทางเดินปัสสาวะ ดังนี้ คือ นิ่วที่ไม่อุดตันทางเดินปัสสาวะจะไม่ใช่สาเหตุของการบาดเจ็บหรือแสดงอาการ ถ้านิ่วขัดขวางการไหลของน้ำปัสสาวะอาจจะทำให้น้ำปัสสาวะคั่งค้างมีการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อการทำงานของไต นิ่วที่เกิดขึ้นแล้วอาจจะเป็นซ้ำได้อีก นิ่วที่มีขนาดโตขึ้นจะอุดตันทางเดินปัสสาวะได้ การวินิจฉัยครั้งแรกจึงมีความสำคัญในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับไต

การแบ่งประเภทของโรคนิ่วไต (Classification of nephrolithiasis)

องค์ประกอบของนิ่วระบบปัสสาวะที่พบบ่อยที่สุด คือ แคลเซียม ซึ่งพบได้ร้อยละ ๘๐ ของนิ่วทั้งหมดโดยพบเป็นแคลเซียมออกซาเลต ร้อยละ ๖๐ แคลเซียมออกซาเลต ร่วมกับ ไฮดรอกซีอะปาทาइट ร้อยละ ๒๐ และ บริซ์ไฮด์ ร้อยละ ๒ ส่วน ยูริคแอซิกและสตรูไวท์สโตน (Magnesium ammonium phosphate) พบได้ร้อยละ ๗ และนิ่ว ซิสทีน พบเพียงร้อยละ ๑ ส่วนนิ่วที่เกิดจากอนุพันธ์ของยา พบได้ไม่บ่อยและสามารถป้องกันได้

๑. นิ่วที่มีแคลเซียมเป็นองค์ประกอบ (Calcium Stone)

เป็นนิ่วที่มีแคลเซียมเป็นองค์ประกอบหลัก โดยแคลเซียมจะไปรวมตัวกับอนุมูลที่มีประจุ(Ion) เกิดเป็นสารประกอบได้หลายชนิด ในสภาวะที่ปัสสาวะมีความอิ่มตัว (Supersaturation) และมีปัจจัยเสริมบางอย่างร่วมด้วยสารประกอบเหล่านี้จะตกผลึกและเกิดรวมตัวกันเป็นก้อนนิ่วได้หลายชนิด

๑.๑ นิ่วแคลเซียมออกซาเลต หมายถึง นิ่วที่มีแคลเซียมออกซาเลต (Calcium Oxalate) เป็นองค์ประกอบหลัก สามารถจำแนกย่อยลงไปได้อีกตามชนิดของผลึกที่พบ คือ แคลเซียมออกซาเลต โมโนไฮเดรต (Calcium Oxalate Monohydrate) และแคลเซียมออกซาเลตดีไฮเดรต (Calcium Oxalate Dehydrate) รูปร่างและลักษณะของก้อนนิ่วแคลเซียมออกซาเลตโมโนไฮเดรตมีเนื้อแข็งและมีลักษณะภายนอกเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลดำ ผิวเรียบมีรูปร่างจำเพาะคล้ายผล Mulberry

๑.๒ นิ่วแคลเซียมฟอสเฟต หมายถึง นิ่วที่องค์ประกอบแคลเซียมฟอสเฟตเป็นองค์ประกอบหลักและผลึกของสารประกอบแคลเซียมฟอสเฟตที่พบบ่อยในก้อนนิ่วได้แก่ เบสิกแคลเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (Basic Calcium Hydrogen Phosphate)

๑.๓ นิ่วแมกนีเซียมแอมโมเนียฟอสเฟต (Magnesium Ammonium Phosphate Stone) หมายถึง นิ่วที่มีฟอสเฟตเป็นองค์ประกอบหลักนิ่วชนิดนี้มีลักษณะที่เฉพาะคือ มีขนาดใหญ่เต็มกรวยไตรูปร่างแตกแขนงคล้ายเขากวาง (Staghorn Calculi) มีลักษณะทึบแสง มีสีขาวหรือสีน้ำตาลอ่อน ผิวภายนอกขรุขระไม่เกลี้ยง เป็นนิ่วที่โตเร็วมากจนกระทั่งอุดกั้นทางเดินปัสสาวะ และทำให้มีอาการไตวายตามมา

๒. นิ่วกรดยูริก (Uric acid stone)

พบบ่อยเป็นอันดับสองรองจากนิ่วแคลเซียม กรดยูริกเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้ายของการสลายสารเบสพิวรีน (purine) ในร่างกาย แล้วถูกขับทิ้งออกทางปัสสาวะกรดยูริกเป็นกรดอ่อนมีค่า pH เท่ากับ ๕.๓๕ ดังนั้น ถ้าปัสสาวะเป็นกรดและมีค่า pH ต่ำกว่า ๕.๓๕ กรดยูริกจะละลายได้น้อยตกผลึกได้ง่าย

๓. นิ่วยูเรต (Urate)

เป็นเกลือของกรดยูริกที่พบบ่อยมี ๒ ชนิด คือ แอมโมเนียมไดไฮโดรเจนยูเรตและโซเดียมไฮโดรเจนยูเรต นิ่วที่มีองค์ประกอบของเกลือชนิดใดชนิดหนึ่งบริสุทธิ์ทั้งก้อนพบน้อยมากส่วนใหญ่เป็นนิ่วผสมที่มีเกลือชนิดหนึ่งชนิดใดเป็นองค์ประกอบหลักและก้อนนิ่วยูเรตจะพบว่า มีแคลเซียมออกซาเลตรวมอยู่ด้วยเสมอ

๔. นิ่วซิสทีน (Cystine stone)

เป็นนิ่วที่มีองค์ประกอบทางเคมีเป็นซิสทีนเพียงอย่างเดียวพบผลึกชนิดอื่นผสมอยู่ด้วยน้อยมาก ก้อนนิ่วมีลักษณะเป็นเหลี่ยมผิวเรียบและเป็นมัน มีสีเหลืองปนน้ำตาล ขนาดที่พบมีตั้งแต่เป็นก้อนเล็ก ๆ หลายก้อนไปจนถึงใหญ่เท่ากรวยไตเป็นรูปเขากวาง

๕. นิ่วแซนทีน (Xanthine stone)

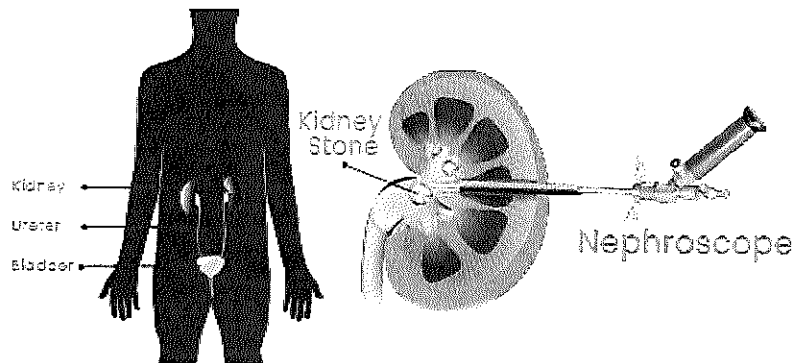
เป็นก้อนนิ่วที่เกิดจากความผิดปกติทางพันธุกรรมที่ทำให้เมตาบอลิซึมของเบสพิวรีนผิดปกติ

๖. นิ่วสตรูไวท์ (struvite)

นิ่วที่เกิดจากการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ มักมีขนาดใหญ่หรือเป็นนิ่วเขากวาง (Staghorn stone) นิ่วชนิดนี้เกิดจากการติดเชื้อ โดยเชื้อที่พบบ่อย เช่น โปรโตอีส, เครปเซลล่า, สิวโดโมแนส, เชื้อสแตปฟีโลคอคคัส เป็นต้น

การผ่าตัดนิ่วในไตโดยใช้กล้อง Percutaneous nephrolithotomy (PCNL)

เป็นการผ่าตัดนิ่วในไตโดยการเจาะรูส่องกล้องผ่านผิวหนังเข้าไปไต โดยใช้กล้องขนาด ๒๖ Fr. แล้วใช้เครื่องมือคีบนิ่วออกหรือใช้เครื่องกรอนิ่ว (Lithocast Lithotripter) หรือเครื่องเจาะนิ่ว (Ballistic lithotripter) มักใช้ในกรณีที่ใช้เครื่องสลายนิ่ว (ESWL) แล้วไม่ได้ผลหรือเป็นนิ่วชนิดซีสทีนหรือเป็นนิ่วที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการผ่าตัดโดยผ่านผิวหนังบริเวณเอวเข้าไปที่ไต (Nephrolithotomy) โดยการรักษาโดยวิธี PCNL มีผลดีคือแผลขนาดเล็ก ๑ - ๒ ซม. เทียบกับบาดแผลผ่าตัดเปิดที่มีขนาดยาว ๑๕ - ๒๐ ซม. อาการเจ็บแผลจะน้อยกว่าและกลับบ้านได้เร็วภายใน ๓ - ๕ วันหลังผ่าตัด สามารถฟื้นตัวกลับไปดำเนินชีวิตได้เร็ว นอกจากนี้ถ้าหากเกิดเป็นนิ่วในไตซ้ำขึ้นมาอีกก็สามารถรักษาโดยวิธี PCNL ซ้ำได้ไม่ยาก

แสดงการรักษาด้วย Percutaneous Nephrolithotomy (PCNL)

การผ่าตัดนิ่วในไตโดยใช้กล้องขนาดเล็ก (Super Mini Percutaneous nephrolithotomy: SMP)

SMP เป็นการผ่าตัดนิ่วในไตที่มีขนาด ๑ ซม. ซึ่งเป็นการผ่าตัดนิ่วในไตโดยการเจาะรูส่องกล้องขนาดเล็กผ่านผิวหนัง วัตถุประสงค์หลักในการผ่าตัด SMP คือเพื่อลดการเจ็บปวดและลดภาวะแทรกซ้อน เช่น เลือดออกและความเจ็บปวดมากจากการทำ PCNL ลดการบาดเจ็บต่อไต มีไข้ ปัสสาวะเป็นเลือด ใช้เวลาในการทำผ่าตัดน้อย นอนโรงพยาบาลน้อยกว่า ลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดกับอวัยวะข้างเคียง เช่นของระบบทางเดินอาหาร ระบบกระดูกเชิงกราน SMP เป็นการผ่าตัดเหมือน PCNL มีความต่างกันว่า SMP จะใช้กล้องขนาดเล็กกว่าคือขนาด ๘ Fr. และเมื่อใช้กล้องขนาดเล็กจึงไม่สามารถใช้ Lithocast ในการกระแทกนิ่วได้ จึงต้องใช้เลเซอร์ในการสลายนิ่วแทน ข้อดีของการผ่าตัด SMP เมื่อเปรียบเทียบกับ การผ่าตัดเนฟรอลิโททรีปีซี

๑. แผลผ่าตัด SMP มีขนาดเล็กประมาณ ๑ ซม.
๒. SMP ใช้วิธีการเจาะด้วยเข็มที่มีขนาดเล็กและมีความคม สามารถเจาะทะลุผ่านชั้นกล้ามเนื้อเข้าไป ทำให้ชั้นกล้ามเนื้อไม่ถูกตัดออกจากกันส่งผลให้บาดเจ็บน้อยกว่า
๓. มีการเสียเลือดและการทำลายเนื้อเยื่อจากการลงแผลผ่าตัดน้อยกว่า
๔. โอกาสเสี่ยงที่เชื้อแบคทีเรียจะเข้าสู่ร่างกายทางแผลผ่าตัดมีได้น้อย

๕. ความเจ็บปวดภายหลังผ่าตัดมีน้อยกว่า ดังนั้นปริมาณการใช้ยาระงับความเจ็บปวดภายหลังการผ่าตัดจึงน้อยกว่า
๖. ผู้ป่วยสามารถลุกจากเตียงได้เร็ว ระยะเวลาในการพักรักษาในโรงพยาบาลหลังผ่าตัดสั้น
๗. มีผลต่อการทำงานของไตน้อยกว่า
๘. เป็นทางเลือกในการทำผ่าตัดเพื่อหลีกเลี่ยงบางภาวะที่การผ่าตัดที่เสี่ยงมากกว่าปกติ
๙. ลดอัตราการตายและอัตราความเจ็บปวด กรณีที่มีนิ่วขนาดเล็กการผ่าตัดแบบ SMP จะให้ผลดีกว่าการเปิดผ่าตัดใหญ่
๑๐. ถ้าทำการผ่าตัดแบบ SMP ไม่สำเร็จก็ยังสามารถเปลี่ยนเป็นวิธีเปิดผ่าตัดโดยการเจาะรูส่องกล้องผ่านผิวหนังชนิดทั่วไป

ข้อจำกัดของการทำผ่าตัด SMP

๑. ต้องใช้เครื่องมือพิเศษ รวมถึง เครื่องเอ็กเรย์เคลื่อนที่, ชุดเครื่องมือส่องกล้องสำหรับการผ่าตัด และเลเซอร์
๒. ใช้เวลาในการฝึกฝนของศัลยแพทย์ใช้ในการเรียนรู้จนมีความชำนาญเนื่องจากต้องฝึกฝนในการควบคุมเครื่องมือในมือทั้ง ๒ ข้างให้มีความสัมพันธ์กับสายตาที่ต้องมองจอภาพ
๓. ต้องอาศัยทำงานร่วมกันเป็นทีมและต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญโดยเฉพาะ
๔. ค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดสูงกว่า เนื่องจากเครื่องมือและอุปกรณ์มีราคาแพง
๕. หลังผ่าตัดจำเป็นต้องมีที่ระบายจากไต คาสายไว้ ๑ - ๒ วัน

ข้อห้ามในการทำผ่าตัด SMP

๑. ความผิดปกติเกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด (uncontrolled bleeding) การแข็งตัวของเลือดที่ผิดปกติเป็นข้อห้ามของการทำผ่าตัดทั่วไปรวมถึงการผ่าตัด SMP
๒. การติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะ (urinary tract infection) ภาวะติดเชื้อเป็นข้อห้ามของการทำ SMP เนื่องจากกรณีที่ทำ SMP ในขณะที่มีภาวะติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ อาจทำให้เกิดภาวะ septicemia
๓. ปัญหาเกี่ยวกับโรคอายุรกรรม (Medical problem) ปัญหาเกี่ยวกับโรคทางอายุรกรรมที่เป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยไม่สามารถดมยาสลบเพื่อการผ่าตัด SMP ได้
๔. ผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพอื่นๆของไตร่วมด้วยเช่น วัณโรคไต มะเร็ง หรือเนื้องอก
๕. ผู้ป่วยอ้วนมาก (morbid obesity)
๖. ผู้ป่วยตั้งครรภ์ (pregnancy)

เทคนิคการผ่าตัด SMP

๑. การเตรียมใส่สายสำหรับสารฉีดสี

จัดทำผู้ป่วยนอนหงายกางขาหรือท่านอนชันขาห้อยเพื่อเตรียมทำ Cystoscopy ขณะเดียวกันต้องใช้เครื่องเอกซเรย์ฟลูโอโรสโคปี ช่วยในการดูตำแหน่งในการใส่ลวดนำทาง (guide wire) แพทย์ใส่สายสวนไตชนิดบอลลูน หรือสายสวนท่อไต ขนาด ๕ - ๗ Fr. ผ่านทาง orifice ของท่อไต โดยให้ปลายของ catheter อยู่บริเวณท่อไตสวนบนสำหรับฉีดสารทึบแสง (contrast) ได้ หลังจากนั้นจึงใส่สายสวนปัสสาวะเบอร์ ๑๖ ไว้ในกระเพาะปัสสาวะ

๒. การเจาะ (puncture)

ก่อนการเจาะไตจัดผู้ป่วยนอนคว่ำ (Prone position) บนฟองน้ำหรือเบาะรองป้องกันกดทับตามปุ่มกระดูก ตำแหน่งที่เจาะมักเป็นบริเวณ กึ่งของไตบริเวณส่วนล่างค่อนข้างไปทางด้านหลัง ต่ำกว่า rib ๑๒ เตรียม contrast media สำหรับฉีดสีผ่านบริเวณที่กรวยไตต่อกับท่อไตส่วนต้น (UPJ) เพื่อดูตำแหน่งที่เหมาะสมในการเจาะ การฟลูออโรสโคปี (fluoroscopy) จำเป็นมากในการเจาะ ถ้ามีอัลตราซาวด์จะเพิ่มความสะดวกและมีข้อดีคือมองเห็นกว้างในมุมลึกมากกว่าการฟลูออโรสโคปี (fluoroscopy) ลดความเสี่ยงในการบาดเจ็บของอวัยวะอื่นๆ เช่น ลำไส้ ตับ ม้าม และปอด

๓. การขยายรูของแผล (dilation)

การขยายรูของแผล คือการขยายให้ใหญ่ขึ้นโดยใช้เครื่องมือถ่างขยาย (dilators) ขนาดต่างๆ กันจากขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่โดยการใส่ไปบนลวดนำ (guide wire) จนเข้าไปกรวยไต ขยายให้ใหญ่พอที่จะใส่กล้องส่องไตได้

เครื่องมือที่ใช้ในการถ่างขยายรูของแผลมีหลายชนิด

๑. Fascia dilator อุปกรณ์ถ่างขยายช่องทางเปิดเข้าสู่ไต
๒. Ballon dilators อุปกรณ์ถ่างขยายชนิดบอลลูนเพื่อทำทางเปิดเข้าสู่ไต
๓. Amplatz metal telescoping อุปกรณ์ถ่างขยายชนิดทำช่องทางเปิดเข้าสู่ไต และเป็นช่องทางสอดใส่อุปกรณ์สำหรับการผ่าตัด

๔. การเอานิวออกจากไต (Stone removal)

ถ้านิ่วมีขนาดเล็กก็จะใช้ Grasping forceps สำหรับคีบนิ่วคีบออกได้เลย เป็นการคีบนิ่วออกโดยตรง (stone extraction) ถ้านิ่วมีขนาดใหญ่มากอาจต้องมีการขบนิ่วให้แตกก่อน

๔.๑ Stone punch ใช้ขบก้อนนิ่วให้แตก

๔.๒ Electrohydraulic lithotripsy (EHL) เป็นสายโลหะคล้ายสายจี้ ซึ่งใช้อิเล็กโทรดเพื่อสร้างคลื่นกระแทกก้อนนิ่วให้แตกออก

๔.๓ Ultrasonic lithotripsy (USL) เป็นวิธีที่นิยมกันมากในการทำ PCNL เครื่องมือนี้เปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าเป็นพลังงานเสียงความถี่ ๒๓-๒๕ กิโลเฮิร์ต แล้วส่งผ่านท่อโลหะกลวง (Ultrasonic probe) ซึ่งสอดผ่าน Nephroscope เข้าไปที่ไต เมื่อปลาย probe กระแทกก้อนนิ่วจะเกิด mechanical drilling action ทำให้ก้อนนิ่วแตกออก เศษนิ่วเล็กๆ จะถูกดูดผ่านออกมาตามสาย suction

๔.๔ Lithoclast เป็นเครื่องมือที่ใช้แรงลมในการกระแทกนิ่วให้แตกในการทำ PCNL ขณะใช้อากาศจะถูกอัดมาที่ปลาย probe ที่ติดกับนิ่วทำให้นิ่วแตกได้ นิยมใช้เพราะเตรียมง่าย สะดวกในการใช้งาน

๔.๕ การคีบออกที่ละอันด้วยแก๊สปีงฟอร์เซป เป็นวิธีที่ปลอดภัยที่สุดแต่ใช้เวลานาน

๔.๖ การใช้ลิควิดอีแควคูลเลเตอร์ เป็นอีกวิธีที่ปลอดภัยแต่ก็ควรหลีกเลี่ยงเพราะ ความดันที่สูงจากการชำระล้างซึ่งเสี่ยงต่อการติดเชื้อและเกิดการติดเชื้อในกระแสโลหิตได้

๔.๗ Extracorporeal Shock Wave Lithotripsy (ESWL) เป็นวิธีการง่าย ปลอดภัยสำหรับกรณีที่ไม่สามารถหานิ่วได้ชัดเจนมักทำ ๓-๖ วัน หลังทำผ่าตัด

๔.๘ Laser lithotripsy เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ปล่อยพลังงานเข้าไปที่ก้อนนิ่วโดยผ่านทางใยแก้วที่สอดผ่านกล้องเข้าไปเหมาะกับการทำ SMP ซึ่งใช้เลนส์ขนาด ๘ Fr. ในการทำ

เนื่องจากใช้ใยแก้วจึงใช้กับกล้องแบบนิ่มและโค้งงอได้ สำหรับเลเซอร์ที่ใช้มี เพาซ์ตาย เลเซอร์, โฮเมียนเลเซอร์ เป็นต้น ซึ่งนี่จะแตกเป็นเม็ดเล็กมากจนอาจเป็นผงสามารถ หลุดออกมากับปัสสาวะได้เทคโนโลยีนี้ราคาแพงและมีค่าสิ้นเปลืองจากใยแก้วซึ่งกร่อน ไปหรือหักไปด้วย สามารถลดค่าใช้จ่ายลงถ้าใช้ EHL

๕. การใส่ท่อระบายและเย็บปิดแผล

หลังจากที่แพทย์ได้คิบนีวออกจนหมดแล้ว ต้องมีการเอกซเรย์ซ้ำ ถ้าไม่มีนิ่วเหลือใช้ สาย ระบายทางไต ใส่เข้าไปเป็นท่อระบายในตำแหน่งที่เหมาะสม ไม่อุดตันท่อไต ประโยชน์ของท่อระบาย นอกจากเป็นทางไหลของน้ำปัสสาวะแล้วยังกดเนื้อไตทำให้เลือดหยุดได้ จากนั้นเย็บปิดแผล ด้วย Nylon ๒/๐ ในบางกรณีแพทย์ลงความเห็นว่ามีเลือดออกจากแผลไม่มาก อาจไม่จำเป็นต้องใส่ท่อ ระบาย หลังการผ่าตัด ๒-๓ วัน ควรเอกซเรย์ซ้ำเพื่อดูการตกค้างของนิ่ว ถ้าไม่พบการตกค้างของนิ่ว ภายใน ๑-๒ วัน ให้ฉีดยาที่บดผ่านสายระบายทางไต และหนีบสายไว้ ๒๔ ชั่วโมง ถ้าไม่มีเลือดหรือ หนองออกทางท่อระบายก็สามารถเอาท่อระบายออกได้และผู้ป่วยสามารถกลับบ้านได้และมาเอกซเรย์ ซ้ำทุก ๑ ปี สำหรับกรณีที่แพทย์ไม่สามารถคิบนีวออกได้หมดอาจจำเป็นต้องใส่ท่อระบายคาไว้แล้วทำ PCNL อีกครั้งหรือทำ ESWL เพิ่มเติม

ภาวะแทรกซ้อนจากการผ่าตัด SMP

ภาวะแทรกซ้อนอาจเกิดขึ้นได้ในกระบวนการผ่าตัดเพราะเทคนิคในการทำมีบางจุดที่สามารถ มองเห็นได้น้อยแต่โรคแทรกซ้อนเหล่านี้ก็อาจลดลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชำนาญของศัลยแพทย์ด้วย เหมือนกัน ภาวะแทรกซ้อนที่อาจพบได้คือ

๑. มีรูทะลุ (Perforation) ที่ไตอาจเกิดได้ในระหว่างการผ่าตัด ซึ่งเกิดจากการเจาะผ่านของเข็มหรือ ลวดนำหรือเกิดจากการขยายแผล แต่การผ่าตัดก็สามารถดำเนินต่อไปได้ถ้าทำแบบรวดเร็วหลัง ผ่าตัดจำเป็นต้องใส่ท่อระบายขนาดใหญ่ (Nephrostomy catheter) ถ้ามีการทะลุหลายแผลแล้ว ไม่สามารถระบายได้หมดอาการแสดงที่พบ คือ ผู้ป่วยมีไข้และเจ็บแผลมาก
๒. มีเลือดออก (Hemorrhage) อาจเกิดหลังการเจาะเข็ม การตัด หรือการขยายแผลของผิวหนัง ไขมัน เนื้อเยื่อ กล้ามเนื้อและไต แต่อุปกรณ์ที่เจาะบริเวณแผลด้านหลัง ที่ปกติก็สามารถควบคุม การมีเลือดออกได้ เนื้อเยื่อหรือเนื้อไตที่เป็นแผลอาจเกิดจากการใส่อุปกรณ์ผ่าตัด ทำให้เลือดออก ระหว่างการคิบนีว บางรายมีเลือดออกมากมีวิธีแก้ไขคือ ใส่ท่อระบายขนาดใหญ่ (Nephrostomy catheter) ให้ขนาดใหญ่พอจนกดจุดเลือดออกได้ หรือหนีบสายไว้ประมาณ ๑๕ นาที เพื่อให้ก้อน เลือดเกิดขึ้นในไตซึ่งทำให้เลือดหยุดได้
๓. การติดเชื้อ (Infection) การขบนิ่วให้แตกอาจมีเชื้อโรคหรือแบคทีเรียเข้าไปในเส้นเลือดทำให้ยา ปฏิชีวนะในปริมาณที่พอเหมาะจะป้องกันการติดเชื้อได้มาก ผู้ป่วยมักมีอาการ ๑ - ๒ วันแรกต้อง ระมัดระวังเพราะอาจมีปัญหากับการระบาย ถ้าในระหว่างการผ่าตัดมีเลือดออกมากหลัง ผ่าตัดก็อาจมีโอกาสเกิดการติดเชื้อได้มาก
๔. การล้มเหลวในการผ่าตัด (Failure of percutaneous approach) อาจเกิดได้หลายขั้นตอนเช่น ไม่สามารถเจาะเข้าหาไตในตำแหน่งที่ต้องการไม่สามารถใส่ลวดนำ (Guide wire) ลงไปในท่อไต ได้เนื่องจากมีนิ่วก้อนอยู่ทำให้มีโอกาสที่ลวดนำจะหลุดออกจากไตหรือหักงอในขณะที่ขยายแผลทำ ให้เกิดการหายของรูแผลหรือหานีวไม่พบเนื่องจากมีเลือดออกหรือเจาะเข้าหาไตในตำแหน่ง

ไม่ถูกต้องและสายท่อระบายขนาดใหญ่ (Nephrostomy catheter) ที่ใส่ไว้เป็นท่อระบายหลุด ก่อนที่จะมาเอานิวออกในครั้งต่อไป

๕. เกิดแผลของอวัยวะอื่นๆ อาจเกิดได้ถ้าเจาะถูกอวัยวะอื่นที่ไม่ใช่ไต ป้องกันได้โดยการใช้ อัลตราซาวด์ (Ultrasound-guide) เป็นเครื่องมือช่วย ในกรณีที่เจาะไตด้านบนมาก ๆ อาจเกิดเหตุการณ์เจาะไปถูกปอดบริเวณส่วนล่างจะทำให้เกิดลมรั่วในปอด (pneumothorax หรือ hydrothorax) ได้
๖. นิวตกค้าง อาจพบได้โดยมากเป็นเศษนิวเล็ก ๆ ที่แตกขณะทำการขบนิวส่วนหนึ่งจะหลุดได้เอง บางส่วนก็ค้างอยู่ในไต อาจต้องมาเอาออกเป็นครั้งที่สองหรือครั้งที่สามโดยผ่านทางสายท่อระบายขนาดใหญ่ (Nephrostomy catheter) ซึ่งมีอยู่แล้วแต่โอกาสที่นิวจะเหลืออยู่โดยไม่สามารถเอาออกได้เลยมีน้อยมาก
๗. กิดการแพ้สารฉีดสี (Allergy to contrast media) การแพ้สารที่ใช้ฉีดสีเพื่อเอกซเรย์อาจเกิดได้ แต่พบน้อยมาก

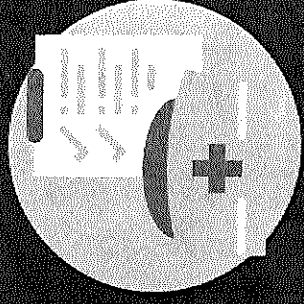

บริการ ก่อนส่งกลับบ้าน

เพื่อให้การบริการผู้ป่วยที่กลับบ้านได้อย่างปลอดภัย
การส่งกลับบ้านที่ปลอดภัยต้องมีการเตรียมความพร้อม

- ประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน
- 1. เพื่อการบริการผู้ป่วยที่มาเข้ารับการส่งกลับบ้านทางเดินปัสสาวะได้อย่างถูกต้อง
- 2. เพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยที่มาส่งกลับบ้านด้วยความปลอดภัย
- 3. เพื่อตอบสนองนโยบายความเป็นเลิศในการให้บริการผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในรพ.

ตรวจสอบชื่อผู้มารับบริการ
ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร

- เอกสารยินยอมการส่งกลับบ้านทางเดินปัสสาวะ
- เอกสารจากห้องตรวจพิเศษเช่น
- ผลตรวจห้องรังสีและห้องปฏิบัติการ

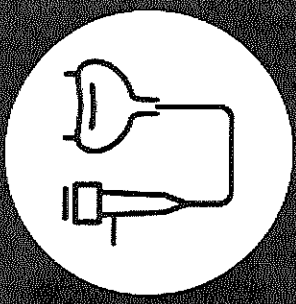
ตรวจสอบของมีค่าหากมี ให้ฝากไว้กับญาติ

การเตรียมผู้รับบริการ ก่อนส่งกลับบ้าน

- ผู้มารับบริการเปลี่ยนชุดสำหรับการส่งกลับบ้าน
- ตรวจเช็คสัญญาณชีพ ประเมินความพร้อมก่อนการส่งกลับบ้าน

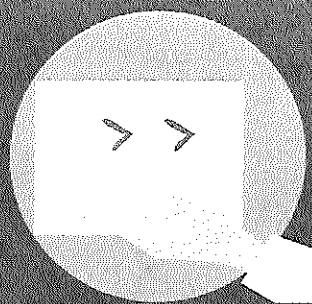
อธิบายขั้นตอนการส่งกลับบ้านทางเดินปัสสาวะให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวขณะส่งกลับบ้าน

เมื่อผู้รับบริการเข้ามาในห้องส่งกลับบ้าน

- พยาบาลตรวจสอบชื่อ และเอกสารผู้รับบริการ
- พยาบาลเตรียมผู้รับบริการ จัดท่านอนหงายขึ้นขาหยั่งสำหรับการส่งกลับบ้าน

ขณะส่งกลับบ้านพยาบาลตรวจเช็คสัญญาณชีพ
ผู้รับบริการตลอดการส่งกลับบ้าน
พยาบาลดูแลผู้รับบริการ จนเสร็จขั้นตอน

การให้คำแนะนำหลังส่งกลับบ้านทางเดินปัสสาวะ

- ดื่มน้ำให้มากกว่าวันละ 8 แก้ว/วัน
- ปัสสาวะมากกว่าวันละ 5 ครั้ง

เมื่อมีอาการผิดปกติ เช่น ปัสสาวะเป็นเลือดผิดปกติ
ปวดท้องด้านล่างมาก ปัสสาวะไม่ออก
ให้มาโรงพยาบาลโดยทันที